

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Станислав Семерджиев

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

на Боя Красиминова Харизанова на тема

„Режисьорски подходи при работа с непрофесионални актьори в игралното кино“

В българската филмова наука липсва специализирано изследване или теоретична база, която да се занимава основно с темата за режисьорските подходи при работа с непрофесионални актьори (натуршчици) в различните етапи на филмовия процес – кастинг, предподготовка, снимачен процес, финализиране на филмовия продукт. В своето научно изследване Боя Харизанова обобщава и систематизира практики за работа с натуршчици в знакови периоди от световното кино и различни направления на съвременното авторско кино. Проучила е обстойно и българския опит в тази сфера, като към него е интегрирала и личния си режисьорски опит. Въз основа на всичко това Харизанова извежда общи принципи както за работа с непрофесионални актьори, така и за режисьорски подходи при смесване на непрофесионални и професионални актьори в един филм. За изпълнение на поставените научни цели тя е използвала методът „artistic research“ – изследване на базата на личен опит и на опита на световно известни режисьори в игралното кино.

Научният труд анализира естетическите основания за използване на непрофесионални актьори и откроява направленията в киното, в които използването на натуршчици е целесъобразно и необходимо за постигане на основната художествена цел – реалистично отражение на действителността. В него са изследвани историческите, политическите и икономическите условия, които предопределят възникването и развитието на филмовия реализъм. Еволюцията на актьорската игра е разгледана в контекста на непрекъснато търсене на автентичност. Изведен е базисен режисьорски инструментариум за работа на режисьора с непрофесионални актьори в киното.

В исторически план Боя Харизанова откроява общите тенденции и естетическите предизвикателства в киното на Рангел Вълчанов, Георги Дюлгерев, Бинка Желязкова, Камен Калев и други български режисьори. Изследва подходите при работа с непрофесионални актьори в киното на неореалистите – Виторио Де Сика, Роберто Роселини, в марионетната игра в киното на Робер Бресон. Анализира знаковите филми от Френската нова вълна и подходът на Франсоа Трюфо. Извежда примерите за симбиоза между авторско кино и работа с непрофесионални актьори – хиперболизирането на актьорската игра във филмите на Федерико Фелини, актьорската експресивност във филмите на Пиер Паоло Пазолини. Позовава се на опита на източното кино и работата на Аббас Киаростами. Особено задълбочено изследва методиката на работа на режисьорите в Чешката нова вълна – Милош Форман, Иржи Менцел, Вера

Хитилова, Ян Новак. Изследването се простира и до съвременните примери за търсене на естетически реализъм в киното – филмите на братя Дарден, братя Тавиани, както и на други произведения, получили признание на международни филмови фестивали, в чийто главен актьорски състав са непрофесионални актьори.

Докторантът дефинира непрофесионалните актьори като ги разделя в три групи: непрофесионални актьори в зряла възраст; деца-актьори и хибридни актьори – непрофесионалисти, които на базата на вродения си талант и дългогодишен опит са се превърнали в професионални актьори. Тя отделя специално внимание на работата с деца-актьори. Методично и последователно са разгледани подходите на работа на режисьора в процеса на кастинг, подготовка и снимачен процес в детското кино.

В дисертацията са изведени общи принципи за работа с непрофесионални актьори, като подробно са очертани прилики и разлики в подходите спрямо професионалните и непрофесионалните актьори. Предложени са успешни и доказани методи, характерни за работа с професионални актьори, но неприложими при работа с непрофесионални такива. Изведени са основните проблеми и трудности, които съпътстват режисьорите при работа с натуршчици, както и ползите и предимствата на тази група актьори. Обстойно и последователно се разглеждат всички прилики и разлики в етапа на кастинга, през подготвителната работа на режисьора с актьора върху игралния сценарий, особеностите при работа на снимачен терен и финализирането на филмовия продукт, който слага край на отношенията между режисьора и непрофесионалиста.

Познавам Боя Харизанова от мига, в който влезе да учи в НАТФИЗ. Следил съм изявите ѝ и съм бил винаги респектиран от нейното трудолюбие и желание за усъвършенстване. Боя е вече успешно реализиран колега, който има своите постижения не само в полето на режисурата, но и в педагогическото поприще. Притежава широки познания в цялата сфера на културата, има изградени естетически критерии и проявява балансирано отношение в работата си на всички нива. Качествата на дисертацията и личните ми впечатления от нея ми дават достатъчно аргументи за да гласувам убедено с „да“ за присъждане на научна степен „доктор“ на Боя Харизанова.

Проф. д-р Станислав Семерджиев

16. 08. 2023 г.